

[Eans Schmidt.]

tion gør det bevisligt, at jeg så ret, og det skulle gå mærkeligt til, om tilslutningen ikke bliver større end hidtil.

Hvad en mere eller mindre fjern fremtid angår, da vil denne kunne betrygges i en sådan grad, som menneskeværk kan betrygges, når et dansk-tysk arbejdsfællesskab i grænselandet — der jo er konklusionen af mine erfaringer og iagttagelser — fra at være spæde tilløb i tidens løb og ved tildragelsernes gang på en naturlig måde har udviklet sig henimod noget i retning af en fast institution — en fast institution vel at mærke på folkeligt plan og ikke på et statsligt plan. Men det er jo netop det betryggende ved det for begge parter: det kan være så fast, som man finder det formålstjenligt at gøre det, og som et frugtbart liv i gensidig agtelse og hensyntagen påbyder det.

Jeg har da også bemærket mig, at ledende mænd på dansk side har gjort sig til talsmænd for nye samarbejdsformer i grænselandet, og at Tyskland og Danmark i et europæisk fællesskab kan mødes på et plan af folkelig karakter og i åbensindet samarbejde. Jeg har læst om åbningen af et dansk kulturinstitut i Dortmund, og jeg var til stede ved åbningen af et dito tysk på Nørrevold. Selv om dette ikke blankt kan overføres på grænselandets forhold og i særdeleshed vel ikke på et arbejdsfællesskab, så er grundtanken, grundtonen og grundlaget dog det samme. Og selv om én svale ikke gør nogen sommer, opfatter jeg dog disse udtalelser som forvarsel om, hvad der fremtidig vil være muligt også i det forhold i grænselandet, jeg omtaler her.

Det er sagt af mere fremstående og mere formående folk i arbejdet for Europaunionen, at en ny tænkemåde er fornøden. Mon dette ikke også kan gælde for os? Når dette er erkendt, vil døren til en tryggere fremtid også være åbnet eller i hvert fald være åbnet på klem.

Men så er der mere konkrete spørgsmål at besvare og at besvare åbent — spørgsmål, som den sidste tids samtaler har stillet mig over for. Den omstændighed, at det tyske mindretal fra første færd og uden forbehold har gjort sig til talsmand for Danmarks tilslutning til fællesmarkedet,

har affødt det spørgsmål, hvad det nu er, der har forvoldt dette. Man spørger, om der ikke også er en bagtanke dermed, som vi ikke rykker åbent frem med.

Denne bagtanke skulle gå ud på, at vi af en åben grænse venter os en styrkelse dels ved en tilvandring sydfra, dels ved at vinde grænseboere for tyskheden ad politisk vej eller gennem skole og andre kulturinstitutioner for så, når flertal var opnået, at kræve selvbestemmelsesretten i hidtil gængs forstand realiseret. Det er et spørgsmål, jeg står forstående over for, når det stilles, og jeg drager det frem for at besvare det, idet jeg ikke tror, det klares med en loyalitetserklæring eller med en forsikring om, at vi ikke i givet fald vil stille et sådant krav.

En sådan forsikring kan fejles til side, og en passiv loyalitetserklæring, som tillader en så stærk tilvandring, at danskheden rendes over ende, er ikke noget værd under den reducerede betydning, grænsen fremtidig kunne få. En loyalitetserklæring får først da en værdi, når den følges op med et dansk-tysk arbejdsfællesskab, som bl. a. holder en tilvandring, henholdsvis bosætning, i ave på et antageligt niveau, og så er alle forsikringer om, at vi vil være gode og artige borgere i grænselandet, overflødige.

Videre er der til spørgsmålet om tilvandring sydfra det at sige, at en del af den således regulerede tilvandring vel kan betyde en kulturel styrkelse af mindretallene, men ingen ulykke for flertallene; det samme vil i øvrigt gælde for det danske mindretal i Sydslesvig, og i begge tilfælde i den udstrækning, tilvandringen ikke består af 150 pct.s europæere, som mener at skulle opgive deres eget. Men tilvandrerne betyder ikke noget i politisk henseende, idet de jo ikke får stemmeret i landets anliggender. I så henseende kan tilvandrerne altså ikke forvolde nogen forskydning, idet grænsen i dette stykke ikke automatisk forandrer karakter.

Så er der spørgsmålet om at vinde grænseboere for tyskheden i Nordslesvig — ligesom det med omvendt fortegn ville være tilfældet for danskheden i Sydslesvig. Dér gør den antagelse sig gældende, at det kan lade sig gøre ad kulturel vej ved den til-